

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO
STUDIA PODYPLOMOWE

NAZWA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH **Etyka i filozofia**
DZIEDZINA KSZTAŁCENIA **nauki humanistyczne**
CZAS TRWANIA STUDIÓW (LICZBA SEMESTRÓW) **3**
EDYCJA NR **1**

Zajęcia	Kierunkowe efekty uczenia się	Treści programowe
Wstęp do filozofii i metody badań filozoficznych	EK_W02, EK_W03, EK_W08 EK_U03, UK_U04, EK_K01, EK_K02	Źródła, natura, cel i pochodzenie filozofii. Podziały filozofii. Paradygmaty filozofii (metafizyczny, epistemologiczny, lingwistyczny, kognitywistyczny). Metody filozofii. Koncepcje filozofii. Poznanie filozoficzne a poznanie potoczne. Filozofia a nauka. Filozofia a religia. Filozofia a światopogląd i ideologia. Filozofia a sztuka.
Historia filozofii starożytnej	EK_W01, EK_W03, EK_U01, EK_U02, EK_K02, EK_K04	Co to jest filozofia? Termin, transcendujący charakter myślenia filozoficznego, pytania, dziedziny, źródłowe doświadczenia. Narodziny filozofii greckiej. Myśl przedsokratejska: jońska filozofia przyrody, Heraklit, pitagorejczycy, eleaci, Empedokles, Leukippos i Demokryt. Sofiści i Protagoras. Przełom sokratejski (antropocentryczny, logocentryczny), majeutyka, metoda elenktyczna, mądrość jako świadomość wiedzy niewiedzy, dusza, cnota i problem intelektualizmu etycznego. Platon – idealizm, drugie żeglowanie, jaskinia, świat idei, świat rzeczy, anamneza, Idea Dobra i nauka niepisana, dusza, etyka (teoria czterech cnót). Arystoteles – realizm umiarkowany, metafizyka i problem substancji, forma, dusza, etyka. Szkoły etyczne starożytności: cynicy – Antystenes i Diogenes z Synopy, cyrenaicy – hedonizm, stoicy – fizyka (panteizm, materializm), etyka (cnota, afekty, ideał mędrca); Epikur – fizyka (atomizm), etyka (hedonizm i „czwórmian leczniczy”). Plotyn – monizm, neoplatonizm, emanacyjna koncepcja bytu, jaźń.
Historia filozofii średniowiecznej	EK_W02, EK_W04, EK_W06, EK_U05, EK_K03	Zagadnienia wstępne: kwestie chronologii, koniec filozofii starożytnej, okres patrystyczny, nowy charakter filozofii. Św. Augustyn: neoplatonizm, filozofia a wiara, iluminacja, koncepcja szczęścia, państwo Boże i państwo ziemskie. Boecjusz i jego rola w przekazie filozofii Arystotelesa. Jan Szkot

		<p>Eriugena: neoplatonizm, dwie drogi poznania Boga, koncepcja Boga i Jego natury, problem panteizmu. Św. Anzelm z Canterbury: początki scholastyki, relacja wiary i rozumu, dowód ontologiczny. Abelard i problem uniwersaliów. Filozofia arabska: recepcja Arystotelesa i pośrednictwo filozofii arabskiej, Awicenna i Awerroes. Św. Bonawentura i Mistrz Eckhart – średniowieczny mistycyzm. Roger Bacon i średniowieczny empiryzm. Św. Tomasz z Akwinu – filozofia a teologia, metafizyka: akt i możliwość, istota i istnienie, „drogi” św. Tomasza; natura Boga, nauka o człowieku, teoria poznania, teoria moralna, teoria polityczna. Jan Duns Szkot – prymat wiary wobec rozumu, intuicji wobec abstrakcji, woli wobec myśli, metafizyka, dowód na istnienie Boga. Wilhelm Ockham: krytycyzm średniowieczny, sceptycyzm, „brzytwa” Ockhama.</p>
Historia filozofii nowożytnej	EK_W06, EK_W07 EK_U02 EK_K04	<p>Powstanie filozofii nowożytnej w XVII wieku, rola Kartezjusza i Bacona, stosunek filozofii do nauki. Racjonalizm kontynentalny, główni przedstawiciele, koncepcje i problemy. Filozofia Pascala na tle racjonalizmu. Empiryzm brytyjski, przedstawiciele, główne tezy i problemy. Nowożytna filozofia społeczna: Hobbes, Locke, Rousseau. Główne idee filozofii oświecenia. Filozofia transcendentalna Kanta. Idealizm niemiecki, historyczne znaczenie filozofii Hegla. Pozytywizm Comte’a. Początki utilitaryzmu (Mill). Filozofia Schopenhauera i Nietzschego. Znaczenie filozofii Marksa.</p>
Logika	EK_W02 EK_U02, EK_U03, EK_K01, EK_K02	<p>Języki naturalne i sztuczne. Kategorie wyrażen. Zdania i nazwy. Definiowanie. Podział logiczny. Błędy logiczno-językowe. Logika pytań i odpowiedzi. Podstawy klasycznego rachunku zdań i rachunku predykatów. Wynikanie logiczne. Wnioskowanie, uzasadnianie, rozumowanie. Istota poznania naukowego i cechy nauki.</p>
Filozofia współczesna	EK_W02, EK_W05, EK_U03, EK_K04	<p>Sytuacja kultury i filozofii na przełomie XIX i XX wieku. Neokantyzm (badeński i marburski). Fenomenologia (Husserl i Scheler). Neopozytywizm Koła Wiedeńskiego. Filozofia M. Heideggera. Filozofia egzystencji (Jaspers, Sartre). Hermeneutyka XX wieku (Gadamer, Vattimo, Marquard). Personalizm (Mounier, Marcel). Filozofia dialogu (Buber). Szkoła frankfurcka (Horkheimer, Adorno). Filozofia rozumu komunikacyjnego (Habermas). Strukturalizm i poststrukturalizm (Levi-Staruss, Derrida).</p>

		Neopragmatyzm (Rorty). Postmodernizm (Lyotard).
Epistemologia	EK_W01, EK_W03 EK_U01, EK_U03 EK_K02	Miejsce i znaczenie epistemologii jako jednej z podstawowych dyscyplin filozoficznych. Różne koncepcje epistemologii i różne sposoby pojmowania problemu poznania. Epistemologiczne a psychologiczne sformułowanie zagadnienia poznania. Zagadnienie prawdy jako naczelnego zagadnienia klasycznej teorii poznania. Różne koncepcje prawdy i ich ocena. Zagadnienie źródeł poznania i główne stanowiska w jego obrębie. Zagadnienie granic poznania i jego główne koncepcje. Współczesna teoria przekonań, jej problemy naczelnego oraz krytyka.
Ontologia	EK_W03, EK_W05, EK_W07, EK_U01, EK_U02	Pojęcie ontologii. Ontologia a metafizyka. Analiza bytu. Prawa ontologiczne: tożsamości, sprzeczności, wyłączonego środka, zasada przyczynowości (racji dostatecznej). Kategoria substancji (konkretu) i główne teorie konkretu. Pojęcie cechy i główne teorie cech. Spór o powszechniki. Pozostałe kategorie ontologiczne: zdarzenia, procesy, stany rzeczy (fakty). Przedmioty nieistniejące. Pojęcia modalne: konieczność, możliwość, przygodność, przypadek. Istnienie: predykatywne i niepredykatywne koncepcje istnienia. Argument ontologiczny. Przyczynowość: determinizm a indeterminizm. Problem wolności woli ludzkiej. Ontologiczne koncepcje czasu i przestrzeni. Zagadnienie identyczności przedmiotów: tożsamość osobowa. Główne ontologiczne koncepcje Absolutu: teizm, panteizm, panenteizm, ateizm.
Antropologia filozoficzna	EK_W01, EK_W02 EK_W04 EK_U01, EK_U02, EK_U03, EK_K01, EK_K03, EK_K04	Specyfika antropologii filozoficznej. Podstawowe wymiary bycia człowiekiem (język, osadzenie w świecie kultury, uspołecznienie). Ucieleśnienie (ciało własne, ciało jako przedmiot). Relacja ze światem (świadomość prerefleksyjna, świadomość refleksyjna, działanie i doznawanie). Doświadczenie siebie samego (możliwość samopoznania, kwestia podmiotowości, nieświadomość, tożsamość osobowa). Relacja z Innymi (bycie widzianym, bycie wezwanym, współdziałanie, walka). Czasowość i dziejowość (dziedziny czasu, świadomość czasu, bycie-ku-śmierci, osadzenie w dziejach). Wolność (dobrowolne i mimowolne, wolność transcendentálna, niewolna wola). Wyzwania transhumanizmu. Relacja „człowiek-zwierzę” oraz „człowiek-

		przyroda” (kwestia zakresu wspólnoty moralnej, granice odpowiedzialności człowieka jako człowieka).
Etyka ogólna	EK_W03, EK_W04, EK_W05 EK_U01, EK_U04	Pojęcie etyki. Historyczne początki etyki. Etyka a etos. Etyka normatywna i opisowa. Etyka i metaetyka. Rozumność i wolność aktów ludzkich. Dobrowolność aktów ludzkich. Problematyka dobra moralnego. Wieloznaczność słowa „dobry”, ujęcia i hierarchie dóbr. Błąd naturalistyczny – G. E. Moore. Etyczna nauka o szczęśliwości jako celu ostatecznym działania ludzkiego. Eudajmonizm grecki. Chrześcijańska etyka Augustyna i Tomasza. Utylitarystyczne ujęcie szczęścia. Szczęście z perspektywy etyki Kanta. Główne pojęcia i doktryny etyki cnót. Deontologizm w etyce. Zagadnienie prawa naturalnego. Etyka rozumowego prawa moralnego I. Kanta. Problematyka sumienia. Wartość moralna i ocena działania ludzkiego. Przedmiot czynu, okoliczności czynu, intencja działającego. Ocena działania w ujęciu deontologicznym i utylitarystycznym. Podstawowe teorie sprawiedliwości. Etyka analityczna: intuicjonizm, decyzyjonizm, emotywizm.
Filozofia kultury	EK_W01, EK_W07, EK_U01, EK_U02, EK_K02, EK_K04	Istota filozofii kultury. Filozoficzno-kulturowy punkt widzenia. Filozoficzne myślenie a kultura. Transcendujący charakter filozofii kultury. Problematyka człowieka w filozofii i w filozofii kultury. Filozofia kultury w ujęciu Herberta Schnädelbacha. Pojęcie kultury. Różne ujęcia człowieka i kultury – H. Rickert, S. Czarnowski, B. Malinowski, Ph. Bagby. G. Simmela koncepcja istoty kultury jako kultury. Problematyka kultury i krytyki kultury w myśli F. Nietzschego. E. Husserl – kryzys europejskiego człowieczeństwa jako kryzys kultury i wiedzy człowieka o sobie samym. Filozofia kultury E. Cassirera – spojrzenie na kulturę jako całość i na człowieka jako dynamiczną jedność przeciwstawnych sił. Magia i mit. J. Frazera ujęcie magii i mitu. E. Cassirer – więź sympatyczna w magii i micie. Religia: E. Cassirer – indywidualność i pierwiastek etyczny w religii. Problematyka rozumienia kultury: S. Brzozowski, W. Dilthey, M. Weber, F. Znaniecki.
Filozofia i etyka polityki	EK_W01, EK_W05, EK_W07, EK_U01, EK_U02, EK_K03, EK_K04	Czym jest polityczność. Początki polityki – państwo Platona i Arystotelesa. Teorie chrześcijańskie – św. Augustyn, św. Tomasz z Akwinu. Polityka a moralność – Machiavelli. Teorie kontraktowe – Hobbes, Locke,

		Rousseau. Trójpodział władzy – Montesquieu. Narodziny liberalizmu. Republikanizm. Anarchizm, libertarianizm, socjalizm, komunizm, konserwatyzm, nacjonalizm, faszyzm, feminizm, ekologizm, fundamentalizm religijny. Problemy polityki globalnej. Główne problemy współczesnych demokracji liberalnych.
Etyka szczegółowa i główne problemy etyki współczesnej	EK_W05, EK_U04, EK_U05, EK_K01	Odróżnienie etyki ogólnej od etyki szczegółowej i bioetyki. Etyka indywidualna a etyka społeczna. Wpływ wartości na wybory moralne. Obowiązki i uprawnienia wobec samego siebie. Szacunek wobec drugiego człowieka i obowiązki wobec niego. Wolność a odpowiedzialność. Tolerancja i jej granice, moralność myślenia, mówienia i działania. Etyczne problemy związane z alkoholizmem i narkomanią. Etyczne aspekty wolności słowa i sumienia. Etyka a praca człowieka. Etyki zawodowe.
Bioetyka	EK_W04, EK_W06 EK_U05 EK_K01, EK_K03	Przedmiot bioetyki i jej podstawowe zagadnienia. Stanowiska w bioetyce. Instytucjonalne aspekty współczesnej bioetyki – komisje bioetyczne. Zagadnienie wartości życia. Życie ludzkie a zwierzęce. Spór o moment powstania człowieka. Moralne problemy związane z aborcją. Medycznie wspomagana prokreacja. Zagadnienie końca życia – problem eutanazji. Etyczne problemy transplantacji, inżynierii genetycznej, klonowania. Zagadnienie eugeniki. Etyka środowiska naturalnego. Problematyka transhumanizmu.
Retoryka i teoria argumentacji	EK_W04, EK_W04 EK_U03, EK_U05 EK_K02, EK_K03	Sposoby rozumienia pojęć: retoryka, dialektyka, erystyka, dyskusja, argumentacja. Erystyka i chwyt erystyczne. Klasyczne teorie retoryki: Arystoteles, Cynceron, Kwintyliusz. Retoryka a argumentacja w ujęciu Ch. Perelmana. Historyczny rozwój retoryki. Retoryka w filozofii. Najważniejsze chwyt retoryczne. Argumentacja jako działanie komunikacyjne – teoria J. Habermasa. Model argumentacji S. Toulmina. Metody odróżniania warstwy logicznej tekstu od jego warstwy retorycznej. Reguły rzeczowej dyskusji. Argumentacja i retoryka a racjonalność. Retoryka w sferze publicznej.
Dydaktyka etyki	EK_W02, EK_W07, EK_U02, EK_U05, EK_K02, EK_K03	Etyka jako część filozofii a etyka jako przedmiot szkolny (możliwości wychowawcze i granice edukacji etycznej). Status etyki wśród innych przedmiotów nauczania. Cele edukacji etycznej. Problematyka zasadności wychowania

		<p>moralnego i kryterium wyboru koncepcji etycznej. Odpowiedzialność nauczyciela etyki. Podstawa programowa nauczania przedmiotu etyka na różnych szczeblach edukacji. Podręczniki etyki dla uczniów. Programy zajęć z etyki – ogólne założenia oraz wybrane przykłady. Omówienie różnych metod prowadzenia zajęć i różnorodnych form pracy Wprowadzenie do tworzenia własnego planu nauczania przedmiotu etyka i tworzenia konspektów zajęć.</p>
Praktyka zawodowa	EK_W08, EK_W09, EK_U06, EK_U07, EK_K05, EK_K06	<p>Obserwacja i hospitacja lekcji z etyki. Asystowanie w lekcji etyki prowadzonej przez nauczyciela. Samodzielne prowadzenie lekcji. Obserwacja i hospitacja różnorodnych form aktywności związanych z nauczaniem etyki (koła zainteresowań, konkursy, olimpiady). Organizowanie i realizowanie przedsięwzięć dotyczących rozpowszechniania wiedzy etycznej (prelekcje, dyskusje, pogadanki, wykłady gościnne).</p>

.....
data i podpis

.....
data i podpis